

'Het mag wel een onsje minder'

Dat de Accountant in Business iets moet met niet-financiële informatie, was klip en klaar na de Dag van de Financial op 26 juni in Den Bosch. Duurzaamheid stond die dag centraal. De uitdaging zit vooral in de vertaling naar cijfers.

Ronald Bruins

Laat daar de accountant, zeker ook de accountant in business, een mooie rol bij kunnen spelen. Dat stelde NBA-voorzitter Marco van der Vegte in zijn openingsgesprek met dagvoorzitter Sofie van den Enk. "Accountants in business kunnen bedrijven helpen hun niet-financiële prestaties zichtbaar te maken, de klimaatprestaties handen en voeten geven."

Hans Stegeman, Head of Research & Investment Strategy bij duurzame bank Triodos stelde de hamvraag: "We kunnen niet ongebreideld groeien en dat moet ook niet het enige doel zijn. Dus als niet alleen groei als vooruitgang wordt gezien, hoe ziet dan ons jaarverslag eruit?" Nobelprijswinnaar Jan Tinbergen werd onder economen zoals hijzelf op handen gedragen. Hij was degene die de nationale rekeningen bedacht, waardoor het belang van economische groei opkwam.

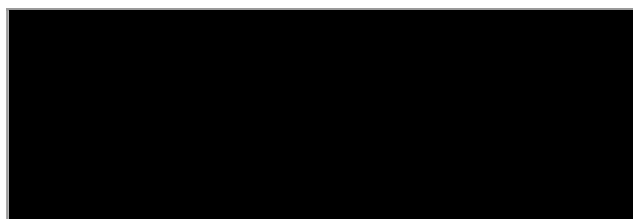
'Het hele traject begint met transparantie.'

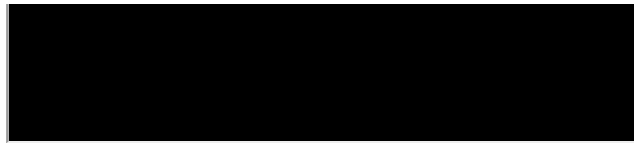
Maar nut gaat niet per definitie alleen over geld. "De nationale rekeningen zijn gebouwd op economische groei, die de overheid nodig heeft voor haar belastinginkomsten", aldus Stegeman. "Terwijl welvaart en welzijn ook over andere zaken gaan. Bijvoorbeeld over het verminderen van fijnstof. Dat vraagt om andere regels in de economie."

Stegeman vindt dat financials daar een belangrijke rol bij spelen. "Begin allereerst eens in kaart te brengen waar jouw grondstoffen vandaan komen. Vervolgens kijk je naar de uitstoot bij je productieproces. Om vervolgens uit te komen bij de levenscyclus van jouw product bij de klant. Dat hele traject begint met transparantie."

Groeiend moreel bewustzijn

Kees Klomp, directeur Stichting Maatschappij & Onderneming (SMO), kwam met cijfers. "Het Bruto Binnenlands Product stijgt en stijgt maar. Maar de andere lijn, de geluksbeleving van mensen, groeit niet en houdt geen gelijke tred. De kloof tussen die twee komt niet uit de lucht vallen en wordt veroorzaakt door tal van problemen. Onder andere klimaatverandering, ontbossing en het uitputten van grondstoffen." Volgens Klomp is er bij bedrijven een groeiend moreel bewustzijn. "Je impact op het klimaat naar nul brengen is al moeilijk. Maar nog een stap verder is regeneratie. Oftewel een positieve bijdrage leveren aan het herstel van de planeet. Bedrijven zijn zo niet alleen een middel om geld te verdienen, maar ook een middel om een positieve impact op de wereld te hebben. Dat aspect duikt ook op in de hardcore financiële pers."

Klomp refereerde aan de Vegetarische Slager, een concept dat onlangs werd overgenomen door Unilever. “Zo zie je dat dat soort duurzame concepten ook mainstream worden. En dat monetaire winst wordt gekoppeld aan een maatschappelijk doel, een *purpose*.” Er zijn inmiddels bedrijven die alleen streven naar een *minimal viable profit*. “Denk aan sociale ondernemingen wiens doel het is om mensen weer in het arbeidsproces te krijgen. Natuurlijk, ze weten dat ze winst moeten maken, maar de maatschappelijke winst is minstens zo belangrijk.” Volgens dagvoorzitter Van den Enk, die refereerde aan een voorbeeld uit de vleesindustrie, mag het traditionele businessmodel “wel een onsje minder.”

Intrinsieke of extrinsieke motivatie?

Jeroen van Breda Vriesman, oud-RvB-lid van Achmea en nu werkzaam voor adviesbureau &Samhoud, categoriseerde de bedrijven die met duurzaamheid bezig zijn: intrinsiek gemotiveerd, extrinsiek gemotiveerd of op basis van het moeten voldoen aan wet- en regelgeving. “Denk aan bedrijven zoals British American Tobacco.” Waar zaten de aanwezigen, wilde Van Breda Vriesman weten. De helft van de zaal deelde zich nu in bij categorie twee, maar de meerderheid wilde liever zitten in de bevroren categorie één. “In de keuzes bij investeringsvoorstellen wegen we nu ook vaker de maatschappelijke impact mee”, aldus een deelnemer werkzaam bij NS. “Daarbij moeten we als financial dus ook bepalen hoe we die impact berekenen. Die berekeningen krijgen steeds meer aandacht.”

'Je hebt geld nodig om de omslag te maken.'

Mike van der Weerd, cfo van energieconcern ENGIE, gaf aan dat het bedrijf in het kader van de energietransitie bijna alle kolencentrales van de hand doet. “Maar onze *legacy* knip je niet zomaar door. Het moeilijkste in zo'n transitie is om winstgevend te blijven zodat je overeind blijft. Je hebt geld nodig om de omslag te maken.”

De energietransitie hoeft niet vanuit finance te worden ingezet, stelde Van der Weerd. “We hebben een belangrijke rol, maar dat is te veel eer. We spelen wel een rol in het helpen bij de onderbouwing van besluitvorming. Niet alles is finance. Wel kunnen we de waarde van een beslissing duidelijk maken.” Met de suggestie om de cfo voortaan *Chief Value Officer* te noemen kon Van der Weerd wel leven. “Alhoewel je die titel ook op de ceo zou kunnen plakken.”

Lizet Friesen-Leibbrandt, cfo van HAK, vertelde dat bij haar familiebedrijf de duurzaamheidsgedachte er al vroeg in zat. “Leven uit afhankelijkheid”, werd dat toen genoemd. “Natuurlijk, je mag economische resultaten halen, maar altijd met inachtneming van de wederkerige relatie met de boer en de natuur.” Zij raadde financials aan te kijken naar de zes onderdelen die worden gebruikt bij integrated reporting: financieel, intellectueel, geproduceerd, menselijk, natuurlijk en sociaal en relationeel kapitaal. “Op basis daarvan kun je bekijken waar je de meeste impact maakt.”

Gebrek aan normenkader

Fou-Kan Tsang, voorzitter van Alfa Accountants en Adviseurs en aanjager van de ‘Groene brigade’ bij de NBA, stelde dat circulariteit, energietransitie, duurzaam ondernemen of duurzaamheid “voor de volle honderd procent” behoren tot het accountantsvak. “Het gaat namelijk over economische levensduren, kostprijsbepaling, waarderingproblematieken, afschrijvingstermijnen, restwaardes en businessmodellen.”

Tijdens zijn masterclass memoreerden enkele financials het gebrek aan een normenkader voor een boekhouding over duurzaamheid. Tsang: “Dat is er inderdaad niet. U zult moeten proberen. Ga er gewoon eens mee aan de slag. Ik snap dat ‘blauwe’ mensen graag eerst zekerheid willen hebben, maar dat is er simpelweg niet.”

Rob de Wijk, oprichter van The Hague Centre for Strategic Studies, schetste in zijn masterclass de invloed van geopolitiek op zakendoen. China en Rusland pakken, onder meer met wat De Wijk “buitenissige landjepik” noemt, de

ruimte. Dat doen ze nu Westerse mogelijkheden geen vuist meer kunnen maken. “Die landen worden assertiever, ze gaan meer geweld gebruiken en blokkeren VN-resoluties. Dat was tien jaar geleden ondenkbaar. Toen namen ze die gok niet.”

'Laat Nederland dan ook maar het voortouw nemen.'

Dat Trump een handelsoorlog is begonnen met China, is volgens De Wijk logisch. “Het handelstekort van de VS met China is alleen maar opgelopen. Terwijl China alle regels van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) aan zijn laars lapt. Van protectionisme en afdrachten van technologie tot aan staatssteun en dumping. En dat terwijl China de WTO nooit heeft verlaten.” De meest recente strijd gaat over de aanleg van het 5G-netwerk. “Amerika heeft geen speler op dat gebied. Dat terwijl 5G de ruggengraat van de economie gaat worden, vergelijkbaar met de uitvinding van de stoommachine. Het is een race om standaarden. Wie de standaard voor 5G pakt, pakt de dominantie in de wereldeconomie.”

De Wijk noemde Nederland met zijn duurzaamheidsdiscussie “wel wat losgezongen van de rest van de wereld. Maar ik vind wel dat je ergens moet beginnen. Landen als Nederland zijn hoogontwikkeld, met een hoogopgeleide bevolking. Laten we dan ook maar het voortouw nemen.”

Dat beaamde Karen Maas, bijzonder hoogleraar Accounting & Sustainability, die haarfijn wist te vertellen waarom financials iets met duurzaamheid moeten doen. “Het *mission statement* van bedrijven, waarin ze hun bestaansrecht verwoorden, bevat steeds vaker een bijdrage aan de oplossing voor wereldproblemen. De Rabobank wil helpen het voedselprobleem op te lossen. Philips wil jaarlijks drie miljard mensen helpen met hun gezondheid. Als je dat zegt moeten er financials zijn die data hierover ophalen, key performance indicatoren op hun plek zetten en een afrekening maken.”

Belastingontwijking

Javier Garcia-Barnardo, wetenschapper aan de Universiteit van Amsterdam, liet aan de hand van het voorbeeld van Franziskanerbier zien dat veel multinationals hun financiën door Nederland laten stromen. 23 procent van de multinationals doet dat vooral om minder belasting te hoeven betalen. “Nederland is extreem succesvol in het aantrekken van holdingactiviteiten en ondermijnt zo belastingafdrachten in de landen waar de economische activiteit daadwerkelijk plaatsvindt. Dat zorgt weer voor minder inkomsten voor een land, waardoor de ongelijkheid toeneemt.”

Slotspreker Leo Stevens, emeritus-hoogleraar fiscale economie en FD-columnist, was ondanks zijn 75 jaar bijna niet te houden op het podium van congrescentrum 1931. “U kunt wel een mening hebben over multinationals, maar de hypotheekrenteaftrek komt voor driekwart terecht bij de hoogste inkomens. Ga je dan zeggen: ik vind het belangrijker bij te dragen aan het sociale rendement, dus laat die aftrek maar zitten?”

Stevens pleitte vooral voor rechtvaardigheid in het belastingstelsel. “Een overheid wordt ongeloofwaardig als na twee jaar de stekker uit een regeling wordt getrokken. Het is belangrijk dat mensen zich herkend en erkend voelen in een belastingstelsel. Dat je niet in een fiscaal hok geduwd wordt. Belasting betalen moet niet voelen als iets wat je

wordt afgenomen, maar als een manier om samen iets tot stand te brengen. Daar zijn we heel ver vanaf.”

Makkelijker gezegd dan gedaan

Het zou ondernemingen niet alleen moeten gaan om monetaire winst, maatschappelijke winst is minstens zo belangrijk, stelt ‘happy financial’ Marjan Heemskerk, die voor Accountant.nl de Dag van de Financial bezocht.

Hoe groot is de rol van de financial als het gaat om duurzaamheid bij hun onderneming? Gaat het om een rapportage met niet-financiële informatie, zoals de CO₂-uitstoot van de onderneming? Of gaat het veel verder dan dat?

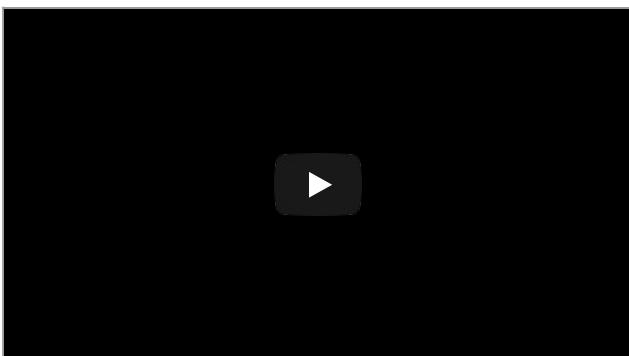
Afhankelijk van waar je onderneming staat en naartoe wilt, kun je als financial nog verder helpen. Door goed te kijken naar de behoeftes omtrent jaarplannen, KPI's en resultaten kun je als financial de organisatie voorzien van deze informatie, stelde hoogleraar Karen Maas. Vooral ondernemingen met een idealistische insteek hebben baat bij een financial die ervoor zorgt dat het huishoudboekje klopt.

Dat de kloof tussen monetaire winst en (het streven naar) maatschappelijke winst steeds kleiner wordt, is een goed teken. Want millennials, en ook zeker de daaropvolgende generatie Z, werken liever voor een sociale onderneming. Een onderneming die voldoende aandacht heeft voor het verbeteren van het welzijn van mens en milieu. In de huidige *war for talent*, waarbij er zeker in de financiële sector een grote strijd is om goede mensen, kan dit de doorslag geven voor nieuwe werknemers.

Verduurzaming, en misschien zelfs een stap verder: *thriveability*, lijkt dus een win-win situatie en iets dat iedere onderneming zou moeten en willen nastreven. Maar dan komt toch weer de financial in ons naar boven, wanneer de vraag gesteld wordt: “wie gaat dit allemaal betalen?”. Maar ook “betaalt iedere onderneming wel haar eerlijke deel?”

Dan moet je als onderneming wel sterk in je schoenen staan. Dat werd treffend verwoord door emeritus hoogleraar fiscale economie Leo Stevens. Want als je heel eerlijk bent: zou je zelf je hypotheekrente terugbetalen als je hem eigenlijk niet nodig hebt? Op het moment dat je het zo op jezelf betrekt is het vaak een heel ander verhaal. Binnen een onderneming werkt het net zo. Makkelijker gezegd dan gedaan dus.

Toch ziet iedere financial nut en noodzaak in van verduurzaming van de onderneming. Inspirerende sprekers en interessante discussies zorgden ervoor dat we weer een stap verder zijn op onze ‘planet finance’. Een zeer geslaagde Dag van de Financial wat mij betreft.

Deel dit artikel

Ronald Bruins is journalist.

GERELATEERD

OPINIE | 24 juni 2019

Naar een nieuwe balans

Zoeken naar evenwicht: een belangrijke factor in ons bestaan. Al helemaal als het gaat om het denken over een duurzame toekomst, waarin de balans nogal eens doorslaat. →

OPINIE | 20 juni 2019

De rol van de accountant in de nieuwe economie

De Nederlandse economie wordt klimaatneutraal, circulair en inclusief. Wat is de rol van de accountant in deze nieuwe economie? Michel Schuurman, directeur Economie... →

NIEUWS | 19 november 2018

Videocompilatie Dag van De Financial

Van de Dag van de Financial 2018, die op 27 september werd gehouden in Den Bosch, is inmiddels een samenvatting op video beschikbaar. →

DAG VAN DE FINANCIAL 2018 | 03 oktober 2018

Ex-Enron-cfo op Dag van de Financial: 'Wat ik deed was niet tegen de regels'

Ex-Enron-cfo Andrew Fastow, bejubeld en veroordeeld, maakte indruk tijdens de Dag van de Financial van de NBA op 27 september in Den Bosch. "Ik had destijds niet..." →
